

LOODUS

Fääri saared paiknevad vulkaanilisel basaldil, idarannik laskub aeglaselt mere suunas, läänerannikul on järsud ja kõrged kaljud. Rannikul on hulgaliselt fjorde, millede kallastel asuvad linnad ja külad, mis oma värvikirevuses on muljetavaldavad suure roheluse sees. Nende kohal kõrguvad mäed, rohelised nõlvad ja tumedad kaljud. Kaljune maastik on 60 miljonit aastat tagasi toimunud tohutu vulkaanilise tegevuse tulemus. Iga basaldikiht esindab üht või mitut vulkaanilist sündmust. Basaldikihtide vahel on punase tuffi kihid, mis tekkisid vulkaanilise tuha kokkupressimisel. Tuff on pehmem kui basalt ja erodeerub kiiremini. Basaldikihid kuluvad tasapisi ja kukuvad alla alumistele kihtidele ja lõpuks murenevad ning seal hakkab kasvama hein ja kanarbik.

Lääne ja põhjarannik on merelainete aktiivse kulutamise mõju all. Eriti talvised tormid murravad ja murendavad rannikut. Suvel on aga meri oluliselt sõbralikum. Pikkadel suvepäevadel kubisevad kaljud merelindudest. Külmade arktiliste vete kokkupõrkumine sooja Golfi hoovusega Fääride lähistel on loonud soodsad võimalused paljudele merelindudele. Ornitoloogid on tuvastanud siin umbes 300 linnuliiki. Meres võib kohata hulgaliselt hülgeid.

REGIOONID

EYSTUROY

Ainus sild üle Atlandi, nagu mõnikord öeldakse, läheb üle Sundini kanali ja ühendab Eysturoy saart Streymoy saarega. Kuna kanal on üsna kitsas, tekivad vees vaatamängulised keerised, kui vesi liigub seoses tõusu ja mõõnaga. Eysturoy võib uhkeldada Fääride kõrgeima tipuga. Slættaratindur ulatub 882 meetrit ü.m.p., sinna on võimalik mööda idanõlva tõusta üsna kerge vaevaga. Vaade mäe tipust on hingematvalt ilus, kätte paistab kogu saarestik.

Tee, mis sellest mäest möödub ühendab Fääride kahe kõige omapärasemat küla. Eiði küla asub kitsal tasasel maakitsusel ja vaade Eiði hotellist fjordile ja mäele on suurepärase. Seal asub väga hea muuseum, Látrið, mis on renoveeritud talumajapidamine ja kajastab elu Fääridel läbi sajandite. Teine küla asub mägitee teises otsas, see on Gjógv küla. Paljusid turiste lummab selle idülliline maastik. Noortehotel Gjáargarður on siinkandis väga populaarne. Matkates üle küngaste Gjógv –st loodes võib nautida suurepäraselt vaadet Fääride kõige kõrgemale 188 meetrisele merrevarisenud kaljurahnule.

Vana viikingiküla Funningur ja sõit piki Funningsfjørður fjordi Elduviki suunas on muljetavaldav kogemus, mille käigus näeb hulgaliselt külasid ja Fääride maastiku ja asustuse mitmekesisust.

Piirkond ümber Oyndarfjørðuri on suurepäraselt sobiv matkamiseks, aga selle salapärase atraktsioon asub allpool merepinda. Rinkusteinar ehk kiikuvad kaljud – need on kaks suurt kivirahnu. Kuna meri nende ümber liigub mõjutatuna tõusust ja mõõnast, nihutab see ka kive edasi-tagasi. Miks need suured kivid kiiguvad meres on paras müstika, aga legend räägib, et vana naisnõid Oyndarfjørður loitsis ära kaks piraadilaeva muutes need kivirahnudeks, mis peavad seisma rahutult vees, kiikudes igavesti. Küla keskel asub armas kirik, üks kenamaid kirikuid 19. sajandist, suurepärase altarimaaliga Taani kunstnikult Eckersberg.

Fuglafjørður on suuruselt neljas linn Fääridel. Siinne sadam on väga värvikas ja populaarne. Fuglafjørðurist lõunas asub soe allikas Varmakelda. Selle vesi usutakse olevat raviva toimega ja südasuvel kogunevad inimesed üle kogu saarestiku siia, et tähistada suvist pööripäeva.

Allikast edasi minnes, läbi tunneli, asub Leirvíki küla, kus asub sadam, kust läheb praam Klaksviki Borðoy saarel.

Vaade Leirvíki külast põhjapoolsetel saartele on eriline. Arheoloogilistel väljakaevamistel on siinkandis leitud 1000 aasta vanune viikingifarm Toftanes in Leirvík.

Kolm küla - Syðrugøta, Gøtugjógv ja Norðragøta hõlmavad Gøta piirkonna, asudes Gøtuvíki fjordi kaldal. See ajalooline piirkond oli koduks kuulsale viikingipealikule Tróndur í Gøtu, kes oli tuntud kui väga tark ja osav ja salakaval mees. Ta kaitses vanu viikingi traditsioone ja rahvast ristiusustamise eest, mida tahtsid teostada Norra kuningas ja viikingipealik Sigmundur Brestisson.

Runavíki sadamas seisab laev Høganes, mida tänapäeval kasutatakse kontserdite ja muude vabaõhuürituste läbiviimiseks. Laev on populaarne kogunemiskoht nii noorte kui vanade hulgas ja seda eriti suvekuudel.

Kindlasti tuleks külastada Eysturoyar Heimavirki at Saltangará ja muuseumit. Sjómansheimið – meremehe kodu Runavíkis on hästi atraktiivselt sisustatud.

Strenduri küla piirkonnas on head mullad põllumajanduseks. Siin asub Snældani ketrusveski, kus valmistati tuntud fääri villa. Strenduris asub rahvamaja. Siin korraldatakse suvel spetsiaalseid fääri õhtuid turistidele.

Strendurist edasi mööda läänekallast on väike küla Selatrað. Siin on avatud turistidele skautide välilaager erinevateks tegevusteks, näiteks võimalus sõita traditsiooniliste Fääri sõudepaatidega. Külast saab minna giidi saatel matkale väga erilise maastikuga alale, kus võib näha tohutuid kivisambaid. Külasse naastes pakutakse traditsioonilist fääri toitu.

Kirikud Eysturoy regioonis väärivad külastamist. Viis ilusat vana puukirikut on konserveeritud ja kaasaegsed kirikud - Fuglafjörður, Gøta ja Toftir - on arhitektuuriliselt põnevad .

NORÐOYGGJAR - THE NORTHERN ISLANDS

Kujutage end istumas väikeses puupaadis, mis on ehitatud vanade traditsioonide järgi, suvisel päeval, sillerdaval merel, ümbritsetuna rohelistest mägedest. Kas tahaksite seda ise proovida?

Vanad postipaadid teenindavad põhjapoolseid saari, nad liiguvad iga päev ja iga ilmaga. Sealne teenindus on eriliselt kuulus ja unikaalne. Tegelikult on seal kaks paati. Üks neist – Barsskor – sõidab Klaksvikist sinna (Húsar and Syðradalur) Kalsoy saarel, mis on tähelepanuväärne saar. See on pikk ja kitsas, läänerrannikul järsud kaljud, idarannikul idüllilised orud ja väikesed külad.

Võib sõita ka bussiga, mis läheb läbi nelja pimedat tunneli.

Mikladalur on hästituntud motiiv fääri maalidel, mitmed tuntud fääri kunstnikud pärinevad sellest külast.

Kalsoy kohta on mitmeid legende. Tuntuim neist on lugu hülgenaisest, kes oli vangi võetud ja sunnitud abielluma farmeri pojaga Mikladalur –ist ja tal oli laps ka. Aga ta igatses tagasi merre ja ühel päeval, kui tema abikaasa oli läinud kalale, leidis ta kirstu võtme, milles hülgenahka peideti, pani selle omale ümber ja naases nõnda oma päriskoju.

Teine paat – Másin – teenindab kõige idapoolsemaid saari Svínøy ja Fugloy. See sõit võib pakkuda ilmselt suurepäraseima elamuse Fääridelt.

On kerge mõista, kuidas Fugloy – linnusaar, on oma nime saanud, seal asuvad tohutud lunnide kolooniad.

Veidi keerulisem on Svínøy lugu, sest Fääridel pole tegelikult sigasid. Aga ükskord ammu mõned olid ja legend räägib, et Svínøy oli ujuv saar, mis ei jäänud paigale enne kui üks naine Viðareiði –st kinnitas võtmekimbu emisele sappa ja too ujus saarele. Nõndamoodi sai saar kinnitatud ja lukustatud rauast võtmetega.

Nendel saarel võib kohata inimesi, kes elavad üsna looduslähedast elu, nad on sageli kinnised ja arglikud.

Tänapäeval võib Klaksvikis istuda bussi ja sõita põhja Viðareiði. Külast võib matkata Fääride kõige põhjapoolsemasse punkti – Enniberg – mis on Euroopa kõrgeim kaljuneem – 750 meetrit.

Klaksvikist võib bussiga sõita ka Kunoy saarele, mis on keskmise kõrguse poolest saarestiku kõrgeim saar.

Klaksvik sai iseseisvaks haldusüksuseks 1908. Kuna ta asub looduslikult soodsa lahe ääres, on siin tunnustatud talvine ankrupaik paljudele laevadele. Nõnda kujunes Klaksvik saarestiku peamiseks kalasadamaks. Klaksvikis asub regiooni keskus.

Kui sa oma reisil Fääridele ei külasta seda regiooni (Northern Islands), siis oled sa paljust ilma jäänud. Võta omale aega, et olla Klaksvikis. Siinne turismiinfokeskus Norðoyar Kunningarstova pakub sulle sobivaima tuuri saartel kas bussiga või paadiga.

SANDOY, SKÚVOY OG STÓRA DÍMUN

Sandoy on kena roheline saar. Mitmete liustike poolt jääaegadel tasaseks kulutatud, on saare kõrgeim mägi Tindur ainult 479 meetri kõrgune. Sandoy saar on seetõttu meelepärane jalgratturitele ja matkajatele, kuna maastik on üsna tasane ja vaated unustamatult kaunid. Veelgi enam, kaljud läänerrannikul pakuvad unikaalset võimalust matkata täielikus vaikusel ja rahu.

Skopun – peamine praamiterminaal. Siit võib sõita Søltuvík lahele. Maastik lahe ümbruses on suvel üks kauneimaid Fääridel. Väikesed teed viivad Sandur –isse piki kitsaid kaljusid Gróthúsvatn järve läänekaldal.

Teine võimalus on matkata Skopunist Slavansdaluri orgu. Matka käigus võib nautida kaksik-järvesid Norðara ja Heimara Hálsavatn. Orus asub idülliline mägionn, kus võib süüa maitsvat toitu, mis peab olema eelnevalt tellitud Sandoy turismibüroos. Rada jätkub orus ühe Fääride suurima järve - Sandsvatn – kaldal, jõudes välja kõrge kaljuni Traðiri küla juures.

Sandur on sobiv nimi rohelse uppunud külale laia liivaranniku kõrval. Siin asuvad Fääride ainsad liivaluited. Saar tervikuna on saanud oma nime sellelt külalt. Külas asub ka koduloomuuseum.

Siinne kirik on suurepärase näide vanadest fääri puukirikutest, oma mustade seinte, mätaskatuse ja valge kellatorniga. Sandurist saab praamiga Skúvoy –sse. Siia on maetud viikingipealik Sigmundur Brestisson, kes tõi ristiusu Fääridele umbes aastal 1000 AD. Vanas eas elas ta Skúvoy saarel, Fääri Saagade põhjal hüppas ta merre Skúvoy kaljult, et põgeneda oma rivaali Tróndur í Gøta rünnakute eest. Skúvoy on ka tuntud linnukoloonia saare läänerrannikul. Kaljud tõusevad vertikaalselt merest, linnunurude korjajad ripuvad seal väga pikkade köite otsas.

Sandoy saare idaosas kulgeb tee kõrgetel kaljudel läbi Sanduri küla ja laskub siis orgu. Seal võib näha hulgaliselt kivirahne, mis pärinevad jääajast. Üsna oru alguses viib kõrvaltee Skarvanesi külasse. Siin jõuab tee kahe järveni - Stórávatn ja Lítlavatn. Too suurem tee viib edasi Skálavík külasse ja Húsavík külasse. Edasi tuleb Daluri küla, mis on saare kõige lõunapoolsem küla. Edasi lookleb tee küngaste vahel ja avanevad vaated lõunapoolsetele saartele. Kõige muljetavaldavamad on kaks väikest saart nõ "pärlit" - Stóra Dímun ja Lítla Dímun.

STREYMOY - SOUTH

Tórshavn – üks väiksemaid ja kaunimaid pealinnasid maailmas. Ajalugu saab alguse sajandite tagant, kui viikingid avastasid siinsed saared. Suvel nad kogunesid siin, et lahendada tülisid, vaielda, pidada aru, kaubelda. Linn arenes kiiresti ja kujunes kaubanduslikuks keskuseks. 1801. aastal oli elanikke 554, praegu on see arv üle 16000.

Vana linnakeskus on tänapäevani hästi säilinud. Jalutades siin, leiab te enda ümbert vanad tumedad majad valgete akendega, kitsad tänavad, mätaskatused, tundub nagu oleksite sattunud ajaloolisse filmi. See linn pole iialgi sattunud ühtegi tulekahjusse ja on seetõttu unikaalne terves maailmas.

Tänapäeva Tórshavn on segu ajaloolisest ja kaasaegsest modernsest linnast.

Kirkjubøur oli keskajal Fääride vaimulik ja kultuuriline keskus. Siin asus piiskopi residents kuni reformatsioonini, kui Fääri piiskopkond ära kaotati. Säilinud on Saint Magnuse katedraal. 1772 sai see kannatada üleujutuse tõttu.

Olemasolev kirik on ainus keskaegne kirik, mis on kasutusel Fääridel. Arvatakse, et see on vanem kui katedraal ja arvatavasti pühendatud Neitsi Maarjale ja Püha Olavile (Virgin Mary and St. Olav). Kiriku ümber oli üsna suur kirikuaed, kuid merekulutuse tõttu seisab kirik nüüd üsna veepiiril.

Roykstovan – oli sajandeid Kirkjubøuri farmerite kodu, kus on elanud sama Fääri perekond läbi 17 põlvkonna. Paikneb osaliselt piiskopi palee vundamendil.

Selleks et jõuda Kirkjubøuri tuleb sõita bussiga või siis matkata üle mägede. Kui sa alustad ristteelt Havnardalur -is, mis asub Landaveguri ja Velbastaðveguri vahel, siis on seal sild üle Sandá. Siit läheb hästitähistatud rada mööda Reynsmúlalág –ist. matk võtab umbes 2 tundi ja näha saab imelisi vaateid läänepoolsetele saartele - Sandoy, Hestur, Koltur ja Vágar.

Kirkjubøreyni tipus võib leida tõelise kuumaaastiku, mis on üsna muljetavaldav ja seal on idüllilised järved. Kuulus Fääri kirjanik ja kunstnik William Heinesen, kirjeldab seda maastikku mitmetes oma novellides ja järv – Porkerisvatn, on mitmetel tema maalidel. Mitmed maalid nendest on nähtaval Tórshavni galeriis.

Nólsoy, Hestur, Koltur

Need kolm saart on kobaras Streymoy lõunapoolse tipu ümber.

Nólsoy, mis näeb välja nagu suur merekilpkonn ookeanis ujumas, kaitseb Tórshavni sadamat idatuulte eest. Nólsoy küla asub madalal, kitsal maakitsusel mäe jalamil. Kuna saar on pealinnale nõnda lähedal, siis on väga sobiv teha sinna päevane ekskursioon. Nólsoy on kuulus väga suure pääsukeste koloonia poolest, mis on suurim maailmas. Neid väikseid linde võib näha ainult öösel, kui nad naasevad merelt, et toita oma poegi. Öine retk koos ornitoloogist giidiga on kindlasti unustamatu seiklus.

Hestur tähendab hobust ja mitmed inimesed väidavad, et teatud nurga alt vaadates on saarel ka selline kuju. Saare lääneranniku kaljudes on imelised koopad, mis ulatuvad üsna sügaval saare sisse. Suvisel ajal saab sõita paadiga Tórshavni sadamast Hesturi ja Nólsoyi saartele ja sobivate ilmaolude korral ka koobastesse sõita. Seal toimuvad mõnikord ka muusikalised kontserdid, mis on kindlasti akustiliselt eriline elamus.

Koltur on väike saar, kus asub Kolturshamari mägi, 477 meetrit. Sellel saarel on ainult üks talu ja puudub pidev transpordiühendus. Suvel korraldatakse sinna spetsiaalseid külastusture.

NORTH STREYMOY

Teisel pool tunnelit – Kollafjørður – asub põhjapoolne Streymoy, mis on Fääride peamise saare mägise osa.

Kvívík külas on konserveeritud huvitavad viikingi talu jäänused. Leynar – väike küla, mis asub Fääride kauni maastiku keskel, seal on järv, milles elab rikkalikult meriforelli ja lõhet. Nende iidsete külade kõrval asub tööstuslinn Vestmanna, kust on võimalik sõita paadiga Vestmannabjörgini linnukaljude juurde.

Saare idapoolne osa on väga kaunis. Merekitsus Streymoy ja Eysturoy vahel näib kui jõeorg ja siin asuvad külad Kollafjørður, Hósvík ja Hvalvík. Kollafjørður küla on Fääride üks suuremaid, on saanud oma nime fjordilt, mida ümbritsevad mäed. Üks kauneim mägi - Skælingsfjall, arvati olevat Fääride kõrgeim varematel aegadel.

Hvalvík külas asub vanim puukirik Fääridel. Siit läheb tee Saksuni orgu. See piirkond on rattasõitjate paradiis. Siin matkates võib kohata Fääri rahvuslindu – meriski ehk mereharakas, kes on üsna suur lind must-valge sulestikuga ja punase nokaga.

Saksuni orus asub vana farm – Dúvugarðar – kus tänapäeval on koduloomuuseum. Samas asub ka kivikirik.

Üks suurimaid atraksioone selles regioonis on Fossá, mis asub Hvalvíki ja Haldarsvíki vahel. See on kõrgeim kosk Fääridel, 140 meetrit. Fossá lähedal asub küla Haldarsvík. Selles külas asub ainus kaheksanurkne kirik Fääridel. Seal on uus, huvitav altarimaal, kunstnik Torbjørn Olsen.

Tjörnuvík on põhjapoolseim küla Streymoy –s, asub amfiteatri moodi mägede vahel. Mere suunas on seal vaade kahele kivikaljule Risin (75m) ja Kellingin (73m) Räägitakse, et Islandi hiiglane ja tema naine olla kunagi püüdnud pukseerida Fääri saari Islandile. Nad panid köie ümber Eiðiskolluri (Eysturoy põhjapoolseim tipp) aga vaidlesid omavahel nõnda kaua, et päike tõusis ja nad muutusid kivikaljudeks.

Oru idaosast on leitud viikingite matusepaiku ja õietolmu analüüsides on kindlaks tehtud, et sinne kant oli asustatud tollest ajast peale kui viikingid saartele tulid.

SUÐUROY AND DÍMUN

Suðuroy on Fääri saarestiku lõunapoolseim saar, paadisõit sinna võtab paar tundi. Selline pikem vahemaa on ka põhjuseks, miks sinne keel ja kultuur on omapärased. Suðuroy inimesed on emotsionaalsed ja avatud ja sõbralikud. Saare läänerannikul on linnukaljud. Saare keskosas asub talukommuun Øravík. Selle läheduses on saarerahva iidne kogunemispaik “Uppi millum Stovur”.

Saare läänerannikul asub väike küla Fámjin. Siin võib nautida imelisi päikeseloojanguid. Külas asub kirik, mis on esimese fääri lipu kodu. Siinkandis matkates võib kohata järve “Kirkjuvatn” (Kirikujärv), mis on üks suuremaid järvesid Fääridel.

Øravík –ist lõuna pool asub Hov. Fääride Saagade põhjal rajas siia talu esimene viikingi uusasunik Suðuroy saarel. Sõites lõuna poole väärib külastamist Porkeri küla, mille kaunis puukirik on ehitatud 1847. Veel kaugemal lõuna pool asuvasse külasse Sumba, võib sõita läbi tunneli, mis on otsetee aga võib sõita ka mööda mägiteed, mis pakub hingematvalt kauneid vaateid.

Sumba on omapärane küla rahvakultuuri poolest. Neil on eriline ja omapärane tantsimise moodus Fääri aheltantsudes. Sumba küla lähedal asub Kasparsholu ehk Kaspari koobas. Legend räägib, et kaks meest Kaspar ja Sjúrdur olid rentinud maad Váguri preestrilt, aga rent oli nõnda suur, et meestel ei jäänud suurt midagi üle enda tarbeks. Viimaks nad varastasid mõned lambad ja peitsid neid selles koopas muu maailma silme eest.

Suurepärase vaade Beinivørð kaljuneemel, kõrgus 469 meetrit.

Saare lõunapoolseim tipp on Akraberg, kus asub ka majakas.

VÁGAR AND MYKINES

Vágar ja Mykines on Fääride kaks kõige läänepoolsemat saart. Vágar –il asub rahvusvaheline lennuväli. Juba maandumisel võivad külalised näha saarestiku ilusaid vaateid.

Tunnel (4900 m) asub Vestmanna merekitsuse (väina) all väga oluline saare igapäevaelus. Kolm suuremat saart Vágar, Streymoy ja Eysturoy on omavahel ühendatud heade transpordivõimalustega.

Mykines pakub suurepärase võimaluse maailma saginast eraldumiseks. Seda saart nimetatakse ka lindude paradiisiks, suvekuudel pesitsevad siin tuhanded linnud. Tähtsaim elanik siin on loomulikult lunn, kellel on omapärane värviline nokk. Ilmaolud võivad siin väga kiiresti muutuda ja põnevat vaatamist jagub mitmeks päevaks.

Ekskursioon kivimetsas Korkadaluri orus, Knúkuri mäetipp (560m). Jalakäijate sild viib väiksele saarekesele Mykineshólmur, üle 35 meetri sügavuse kuristikku. Eriline elamus seal saarekesel on suulade koloonia, teistel saartel neid pole.

Vágar on saanud oma nime kolmelt lähelt Sandavágur, Miðvágur ja Sørvágur koos samanimeliste küladega.

Sandaváguri külast on leitud 13. sajandist pärit ruunikirjadega kivi, millelt selgus, et viiking Torkil Onundarson oli siin esimene elanik. Ruunikivi saab näha kohalikus kirikus.

Miðváguri lähedal asub muuseum Kálvalíð, mis on üks vanimaid ehitisi Fääridel ja samas ka Váguri preestri naise Beinte Christine Brobergi kodu. Kálvalíð on ehitatud mäenõlvale, hoonel on mätaskatus, ainult kaks tuba ja lehmalaud.

Paljud inimesed külastavad müstilist Fjallavatni mägijärve või hoopiski Fääride suurimat järve – Sørvágvatn.

Vaimustav kaskaad Bøssdalsfossur, mis langeb järvest ookeani.